

הראשון לציון הרב עובדיה יוסף:

"אם נמצא עילה לפי ההלכה - נשמח להתייר את האחר והממזרים"

"אני מוכן לשבת בסוגיה זו עם הרב גורן, לעיין במחקרו ובחומר שבתיק, ולהחליט לפי ההלכה * דרכי היתר תמיד למצות את ההלכה והפוסקים לקולא * לא הופתעתי מבחירתי, שכן תלמידי-חכמים, שהעניין נגע לליבם, עבדו ללא ליאות למעני * יחסי עם הרב ניסים אינם תקינים במיוחד, אם כי היתה תקופה בה ראה אותי כיורשו הטבעי * כיהנתי במצרים 3 שנים בתפקיד סגן הרב הראשי, ונתקבלתי ע"י המלך פארוק בכבוד

שאלה: כבודו משה'ר'ר למפלגה כלשהי?
הרב יוסף: לפי מיטב הבנתי, חייב רב ראשי לעיין מיד מעל כל המפלגות.
אני: לסיכום סוגיה זו: כלום ניתן לקבוע כי כבודו שייך לביטחון?
הרב יוסף: ברוך-השם זו דרכי מימים ימימה, אלה העוסקים אחי בענייני נישואין וזכויות, למשל, יודעים שאני משתדל למצות את ההלכה מפוסקים עד אחרוני האחרונים לקולא.
שאלה: מה בסוגיה הגיוני?
הרב יוסף: (בתקיפות): הגיון חייב להיות כהלכה, גיון של כהלכה אין לו ערך כלל.
אני: גיון רפיוני?
הרב יוסף: אין לו ערך כלל.

תורת ישראל עוזרת חיילים

שאלה: האם כבודו מצדד בשיחור בחורי-ישיבת מגידו לצבא?
הרב יוסף: (בלי היסוס): כן, אנו מאמינים כי תורת ישראל, שהם הוגים בה יומם ולילה, עוזרת לחיילי צה"ל בכל המערכות, דכתיב: "לא בחיל ולא בכוח כי אם ברוח אמו ה' צבאות".
שאלה: מה יהיו התחומים הראשונים שבהם תספד במסגרת כוונתך כרב ראשי?
הרב יוסף: קודם-כל, של להחזיר את עטרת הרבנות ליושבה, וזאת על-ידי כינוס מועצת הרבנות הראשית, ואז יחד עם עמיתי נמתיק סוד מה לעשות בתחומי הרבנות, חינוך, מקוואות ועוד.
אני: היש לכבודו עמדה במשרת עצורי, ארסי?
הרב יוסף: (ברחמנות): אני בעד שיעניקו להם חניי נה, האברכים לא עשו זאת למען תכונת גשמיית, כוונתם היתה לבער את הרע, אם כי נתפסו לקבוצת יתירה. שאלה: האם עמדת כבודו בסוגיה זו-היא תורה וזה לגישת הרב גורן?
הרב יוסף: לא, אני אוסר להיכנס לשטח הרהיבתי, אני מדוע?

הרב יוסף: קדושת הרהיבית נשארה לדורות גם אחרי חורבן המדינה, כמאמר חז"ל: "והשימותי את מקדשיכם - אף-על-פי ששוממים הם, בקדושתם הם עומדים", ועוד נאמר: "וזהו ענין ולבי שם כל הימים", כלומר שהשראת השכינה נשארה בהרהיבית לעולמים, וכיוון שאנו כיום טמאי-מיתם, אסור לנו להיכנס למקום קדוש כזה, כמו שנאמר: "וישלחו מן המזבח כל טמא לגפם".

שאלה: כלום מסכים כבודו לדעה שהרבנות עסקת בשנים האחרונות בעיות עדינות ומסובכות, ונמנעת מלדון בהן?

הרב יוסף (אחרי שיקול): כן, זה נכון. הרבנות עסקה סוגיות עדינות ורגישות, הרבנים לא ראו איש את אחיו, לדעת, עליו לקרב את החילוניים אליהם בדרכי נועם, ומאידך גיסא גם להשמיע דברי תוכחה בלב שווה, כמו שנאמר, "הוכח חוכי את עמיתך ולא תישא עליו חטא". כמובן שהקו המנחה צריך להיות זה של ביטחון, וגם לרגלי היא אימרת חז"ל: "הוזה מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום וירדף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

אני: דמותו של איזה רב ראשי תשמש לך דוגמה?
הרב יוסף (בתקיפות גדולה): הייתי רוצה ללכת בעקבות הרב עזריאל, שהיה לא רק גדול בתורה ובפוסק, אלא גם בעל מידות תרומיות, איש אציל ונערץ על הבריות, בחינת "ומצא חן ושרף שלום, אוהב אלקים ואדם".

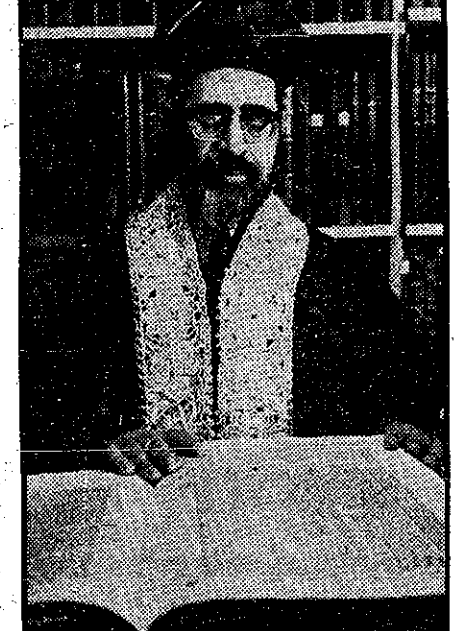
בית-דין אינוריים, לעומת זאת, מכוח היותם רבנים ראשיים לישראל הם חייבים לכהן כנשיאי בית-הדין הגדול לעירעורים, ואין זה מן הראוי לשמש בשתי ערכאות בעת ובעונה אחת, (נאמה) וזאת מלבד העומס הרב, המוטל בלאו הכי על רב ראשי בישראל. (אחרי היראה) אולי מוטב שיתיה רב ראשי נפרד לירושלים.

אני: כבודו מצדד בהגבלת גיל הרבנים הראשיים?
הרב יוסף (הרימזות): כן, בהחלט.

הרב יוסף: שבעים, שבעים-וחמש, נשיאי בית-הדין הגדול היו פורשים בגיל 75.

שאלה: האם צריכה, לדעתך, הרבנות לדרת אל העם? להיות מעורבת יותר בין הבריות?

הרב יוסף (בהתלהבות): בהחלט, בהחלט! צריך לשאת הרצאות וגאומים ולנסות להשפיע בדרכי-נועם, נוכחתי לדעת כי אנשים שלא טעמו מימיהם טעם של תורה, שחו בצמא הגיונות המקרא ודברי חז"ל, כמאמר גביאנו: "הנה ימים באים נאום ה', והשלחתי רעב ב' ארץ, לא רעב ללחם, ולא צמא למים, כי אם לשמוע את דברי ה'". (נמרי) אני נוהג, למשל, לבקר את הרבנים אסירים בכלא רמלה, תלמידי ומעשיהו ולעזור אותם לתפילה. (בסערה) הם התפסלו את תפילת-ערבית כדי ביקור כזאת, כמו שאנו מתפללים ביום-כיפור! וכאשר הסברתי להם את האמירה, "במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד" - ולגו עני רבים מהם דמעות. אני רואה במדינת הברכה תשרי קה וצמחון לדבר ה' אני מכתת את רגלי בכרם-התנין, בשכונת-הקדושה, בחולון ובבת-ים, ונותן יום-יום משעורים קבועים בגומא. (מרים קולו קמעה) אני מא-

"אני חולק על הרב גורן בסוגיית הרהיבית, ואוסר להיכנס לשטח הרהיבית"

מין כי אנשים שנואים כרוחקים, בסתר לבבם טרם דעכה האמונה ויש תקווה להחזירם לחיק המסורה.

הצעת דיון חוזר בממזרים

אני: מהו יחס כבודו לבעית הממזרים ופסולי ה' חיתון?
הרב יוסף (נמרי): הצעתי בזמנו לרב ניסים ב-הוקף תפקידו כנשיא בית-הדין הגדול לעירעורים, ש-יכנס את כל חברי בית-הדין הגדול לדון דיון חוזר בסוגיה, לאור המחקר החדש שערך בגידון הרב גורן. (בשמיינות) הרב ניסים סירב להיענות לבקשתי זאת, שהייתה בהסכמת כל חברי בית-הדין הגדול, (מדיש) הצעתי עומדת בעיני גם עכשיו, ואני מוכן לשבת יחד עם עמיתי, הרב הראשי גורן, על מדוכה זו, לעיין במחקרו ובחומר שבתיק, ולהחליט לאור ההלכה.

שאלה: ומה, לדעתך, הסיכויים?
הרב יוסף (בהחלטה אוטומטית): יתכן מאוד שיש סיכוי להתיר, אם נמצא עילה לפי ההלכה, נשמח מאוד להתיר, ואין בלבי ספק, כי גם כל אלה ש-אסרו - אם ימצאו סימוכין במחקרו של הרב גורן, - יפסקו לקולא.

שאלה: האם נוטה כבודו בדרכי-כלל לפסוק לקולא?
הרב יוסף: אקרא לאדוני קטע מהסכמה שכתב הרב יצחק ניסים להוועדת ספרי, "ביע אמר": (מאצט) "בכל שאלה הוא חוזר בדברי ראשונים ואחרונים בבקשות עצומה, וכוונתו גדול להכריע הלכה למעשה, ואף כי בכמה שאלות ראיתי שהוא מוכרח לקולא, ומאד רציתי להשתעשע בדבריו, ולהעיד לו על כך, אך מרוב טירדות נבצר ממני להפיק רצוני זה, ותנני מברכך שיזכה להכרעות חיילים בתורה וייקיים בו, נוצח תאנה יאכל פריה".

"אני נוהג לבקר אסירים בבתי-כלא, ולעזור אותם לתפילה"

אחרי הבחירות, לצערי, לא הייתי פנוי להיעתר לכך, מפני טרדותי בהוצאת ספרי, והרב ניסים מצא מישור אחר שיעסוק בכך, ומאז נעזרו היחסים בינינו, והוא שוב, לא ידע את יוסף".

נעשו ניסים לניסים

המתחיות ביני לבין הרב ניסים הגיעה לשיא כאשר היה צורך לערוך בחירות לרב ספרדי ראשי ב-1960, אחרי מות הרב טולידאנו זצ"ל. פנה אלי אז הרב גורן צבי פסח פרנק זצ"ל, ואמר לי: כבודו חייב להציג את מועמדותו, שאלתי: על מה ולמה? השיב הרב פרנק: מפני שהרב ניסים הולך והורס את הרבנות הראשית שעה-שעה, ויוסי-ים, עליך לקבל את תפקיד הראשון לציון! עניתי: כיום אני רק בן 39, ולא הגעתי אפילו לגיל בינה, אולי לקדנציה הבאה, בעוד חמש שנים, אחיה מועמד לרב ראשי, השיב לי הרב פרנק זצ"ל: אם המצב יימשך כפי שהוא עכשיו, לא יאשר מאומה מהרבנות הראשית בעוד חמש שנים. (כחוסר כריזה) טוב, הצגתי את מועמדותי, וגם הרב גורן הציג את שלו, ואז ראו הרבנים החרדים הקיצוניים סכנה במועמדות הרב גורן, והחרימו את הבחירות. (מחייך) וכך נעשו ניסים לניסים, והממשלה הוכרזה לתארץ את כוונת הרבנות הראשית, אחרי-כך באה פרשת לבון, והממשלה הגיעה למסקנה כי שוב אין הרבנות הראשית לבחירת רבנים ראשיים חדשים, במשך השנים התגבש גוש סביב הרב ניסים (מפוכח) וגונחת לדעת כי אין סיכוי סביר לצאתו, והורדתו את מועמדותו, ואומנם הרב עובדיה הייתה, אשר עמד אז לבחירות, קיבל רק 24 מתוך 120 קולות הנוף הבוחר, והרב אונטרמן נבחר בהפרש קולות קטן לעומת הרב גורן, באחרונה, כחוס תקופה כוונתם של הרבנים הרב ראשיים הוצע לי על-ידי גדולי-תורה וצדיקי-צבור להציב את מועמדותי, התייעצתי עם יודעי דבר (כי חומרה) והם הזהירו אותי לבל אעשה זאת, פן יטרפו הרב ניסים שוב את הבחירות לרבנות, נאלצתי על כן לחכות עד שניתן צו בית-הדין העליון, וועדת-הבחירות לרבנות נטלה את הסמכויות לידיה, ומיד אחרי סוכות הצגתי את מועמדותי, (אסיר-תודה) כמה תלמידים חכמים יקרים, שהעניין נגע לליבם, עסקו במלאכה לי-שמישים, והסכימו לבחורני את עמדותיהם, וכך בי-עזרתהם הצלחתי להיבחר.

אני: האם כבודו הופתע לשמוע כי נבחר לרב ראשי?

הרב יוסף (בהחלטה): לא! קיבלתי דיווחים שמי-סע-שעה ויוסי-ים, האברכים לא הניחו סינה ו-זוית, הם נפגשו עם כל רב ועסקן, ומשם עברו ללא ליאות.

אחד-עשר בנים ובנות

הרב עובדיה יוסף יושב בדירתו אשר בטבור שדרות ירושלים, בהדיר-עבודה גדוש ספרי-קודש מכוול אל כותל מהריצפה ועד התקרה, הוא אדם ממוצע-קומה, בעל עיניים טובות, נעים-הליכות, חביב על הבריות וענוותן, יודע-דבר בעולו הרבני מגדירים אותו כגדול בתורה, פוסק מעמיק, חריף ובקי בסוגיות ההלכה ובי-בעיות הזמן, הרב התברר באחד-עשר בנים ובנות, שהם כשתלים מסביב לשולחנה.

אני: הועלתה הצעה כי כי כבודו והרב גורן תכהנו גם כרבנים ראשיים לירושלים, מה דעתך?
הרב יוסף: אנוהנו עוד שוקלים אם לקבל את הר הצעה, העוקץ שבדבר הוא, כי הרבנים הראשיים לירושלים חייבים לשמש בתוקף תפקידם גם כראשי אבות

על דלת-ביתו של הרב עובדיה יוסף קבוע שלט נחושת: הרב הראשי לת"א-יפו, יד נעלמת הריבית השבוע פתח לבן על הדלת, ורשמה עליו בדיו: עכשיו מתגורר כאן הראשון לציון, הרב הראשי לישראל, "ילדים", אומרת הרבנית בוכה קמעה, "ילדים עשו את זה".

שאלה: כבוד הרב, אולי נפתח בכמה פרטים ביו-גראפיים?
הרב הראשי הראשון לציון עובדיה יוסף (חרש) (הרש): נולדתי בכבוד אשר בעיראק בשנת 1920.

שאלה: כמה עסק אביו?
הרב יוסף: אבא היה צורף זהב נכסף, כאשר הגעתי לגיל ארבע עליון אצא, ואבא פתח חנות-מכולת.

אני: מה היה המצב הכלכלי בבית?
הרב יוסף (מחורה): המצב היה בינוני, כן, ניתן לומר שהיה בינוני.

שאלה: מה עושה אביו של כבודו עכשיו?
ר"ב יוסף: אבא לומד זה כמה שנים בישיבה.

חשדו בי שאני מרגל

שאלה: והיכן למד כבודו?
הרב יוסף: תחילה למדתי בתלמוד-תורה "בני ציון" בשכונת הבורכים בירושלים, אחרי-כך עברתי ל"ישיבת פורת-יוסף", שם היו מורי ורבותי הרבנים יעקב עדס, והרב עובדיה הייתה, בגיל 17 חיברתי את הקונטרס הראשון בסדרת ספרי, "ביע אמר", ובו מוזר קר על התנאים והאמוראים. (בנאווה) בגיל 20 הוסי-מכתי על-ידי הראשון לציון הרב ברוך ציון חי עזריאל זצ"ל לשמש כדיין בבית-הדין של עדה הספרדית, יושבתי ככהונה זו כשלוש שנים, ואז נקראתי על-ידי הרב עזריאל זצ"ל לעבור לקהיר כדי לשמש שם אב בית-דין וסגן להרב הראשי חיים נחום אפנדי המונה מפאת זיכנותו וחולשתו של הרב נחום הייתי מייצגו מדי פעם אצל השלטונות, וכיוני כיצד ביקרתי בארמון המלך פארוק כדי לברכו ליום-הולדתו, אף-על-פי שהי דבר היה בשנת 1948, כאשר מלחמת-העצמאות כבר היתה בעיצומה, נתקבלתי בכבוד-מלכים, ומשמרות של שוטרים והיילים ניצבו מחוץ לארמון והצדיעו.

שאלה: על מה שוחחתי?
רב יוסף (בפשטות): היתה שיחת-נימוסין, שחינו קפה מהביל, ולהצני דידים.

אני: מה היה יחסו של פארוק ליהודי מצרים?

הרב יוסף: יחסו היה כסדר, אבל כאשר התחילו המצרים לנחול מפלות בשיחור-הקרב, הורה המצב, אשר לי עצמי, הרי התחילו לחזק בי שאני (מגחך) מרגל ישראלי, מדי פעם בפעם המתייעני אנשי הבולשת המצרית בחיפושם, אני זוכר כיצד פרצו לילה אחד בלשתי מצרים עם אקדחים שלופים לביתי, וחקרו: איפה הנשק שלך? אחם רוצים לדעת היכן טמון הנשק אשר ברשותי? אמרתי, בבקשה, אני אראה לכם! ואז הובלתי את הבלשתי לארמון-הספרים, הצבעתי על המדפים ואמרתי: הנה, רבותי, זה הנשק שלי... לאחר מכן התחילו המצרים להפיק שבעות כי אני עוסק בתעמולה ציונית, ובאו אלי בשבעות שאני גואס ב-ערבית, האמת היתה כי באמת הספתי להתפללים שיעשו ככל יכולתם כדי לעלות לארץ-ישראל דרך איטליה וצפון, אשר לשפה העברית, אמרתי לשלטונות המצרים: רבותי, אני מדבר בשפה שנתון הקב"ה לעם ישראל, אחרי שלוש שנים, בסוף 1950, כאשר תם החוזה שלי, חזרתי ארצה, ונתמנחתי דיין בפתח-תקוה. ב-1958 עברתי לירושלים כחבר בית-הדין ובי-1965 התחלתי לכהן כחבר בית-הדין הגדול לעירעורים. ב-1968 נבחרתי לרב ראשי וראש אבות בתי-הדין בת"א-יפו, כחבתי ששה ספרים: "חזון עובדיה", הלא הוא ספר שאלות ותשובות פסח, וחמישה כרכים של, "ביע אמר", הכולל פסקי דינים והלכות לבעיות אקטואליות על ארבעת חלקי השולחן ערוך, בעבורם זכיתי בפרס הרב קוק, פרס הרב עזריאל, וביום-העצמי-אות 1970 בפרס-ישראל.

מצאתי ברב גורן ידיד ורע

שאלה: מה היו היחסים בין כבודו לרב גורן?
הרב יוסף (בתקיפות רבה): היחסים היו טובים ו-מאוד-מאוד לטובת, חסדי נהגנו לדון לגופו של עניין ובהבנה מלאה, הרב גורן מצא בי תמיד ידיד ורע נאמן, וכך גם אנוכי בו. יחדיו ובכוחות משותפים ספרנו הרבה בעיות מסובכות, ואני מקווה, שכן יהיה גם להבא. אני: ועם הרב אונטרמן?

הרב יוסף: היחסים היו תקינים, אף כי נפגשנו לעיתים רחוקות, אפסר לומר, כי שדרה בינינו הדדיות של כבוד ודרי-אין, (בהערכה) הרב אונטרמן הוא איש מלומד, גיטלמן ומכובד מאוד, נכתוב: "איזהו מכובד? המכבד את הבריות".

שאלה: מה היו יחסיו עם הרב ניסים?

הרב יוסף (במחלוקת): לצערי, לא היו היחסים תקינים במיוחד, אם כי היתה תקופה בה ראה אותי פניושו הטבעי.

אני: מתי זה היה?

הרב יוסף: בשנת 1955, אחרי שהרב ניסים נבחר לראשון לציון, כנסתי לברך אותו, ואז הוא התבטא: "אני יודע שאתה תמליך אחתי ותשב על כסאוי (מייד ביקש ממני להשיב על כמה קושיות בדברי תורה, והראה לי ערימת מיכתבים עם שאלות שקיבל

"הייתי רוצה ללכת בעקבות הראשון לציון עזריאל זצ"ל"